

ma gazine istoric

ANUL III
Nr. 7-8 (28-29)
IULIE - AUGUST
1969

CONGRES

ZILE

GLORIOASE

LIVIA DANDARA,
VASILE I. MOCANU

Ne-am obișnuit să socotim timpul nostru după un nou calendar. Am pus ca zi de început 23 AUGUST și, după numele ei, ne-am denumit evul.

La popasul acesta sărbătoresc, se cuvine să reînviem epopeea națională, cea mai grandioasă ridicare la luptă a poporului nostru. Datorită condițiilor obiective de care a ținut cont P.C.R., grație pregătirii îndelungate și sistematice în vederea eliberării țării, s-a putut întâmpla insurecția națională. În cursul a numai nouă zile de lupte, întreg teritoriul de sud, de centru și de vest al țării a fost curățit de trupele fasciste, ceea ce a dat peste cap planurile hitleriste de a transforma România în teatrul unui război pustiitor.

Ora 15,30—16,00. Ion și Mihai Antonescu sosesc în audiență la rege.

Ora 17,00. Conform orientării stabilite de partidul comunist, în acord cu cercurile palatului și armatei, cele două căpetenii ale guvernului antonescian sînt arestate.

Ora 18,00. Comandamentul Militar al Capitalei (C.M.C.) comunică unităților ordinul „Pajura”, parola convențională de alarmare a trupelor.

General maior în rezervă,
DAN IONESCU

„Am primit la orele 18,30 indicativul «Stejar» și am fost convocat la C.M.C. Traversam cu mașina în plină viteză orașul și mă gîndeam că, probabil, este vorba de un nou exercițiu de alarmare. De aceea, pe primul ofițer ce l-am întîlnit la C.M.C., l-am luat la zor:

— Pică omul de căldură și vouă vă arde de alarmă?!

— E cu totul altceva, domnule colonel, mi-a răspuns căpitanul Dragoș Giorman, șeful biroului 3 operații. Și era într-adevăr cu totul altceva! La C.M.C. mi s-a transmis vestea cea mare, fiind pus la curent cu situația generală.

Mi s-a adus la cunoștință noua mea misiune (pînă la acea oră eram comandantul Regimentului 2 călărășier-cercetare, cantonat la Dudești-Ciopea): eram numit

comandant al Comandamentului Sud, căruia îi revenea un rol important în cadrul operațiunilor militare din București. Pe scurt, conținutul misiunii noastre era următorul: ocuparea și asigurarea securității a 9 instituțiilor de stat — Prefectura poliției, Siguranța Statului, sediile serviciului secret, Stația T.F.F. Văcărești, Banca Națională; blocarea prin foc a 12 obiective germane, printre care Misiunea militară germană pentru armata aerului, comandată de generalul Gerstenberg (instalată în fostă Prefectură de Ilfov) și Misiunea militară germană pentru armata de uscat de sub comanda generalului Hansen (cazată în clădirile Școlii Superioare de Război — astăzi Academia Militară); asigurarea ordinii în parcia de sud a Capitalei și oprirea oricăror

găurirea profundorului în câteva locuri — ceea ce nu prezenta gravitate —, avionul nu suferise alte avarii.

Înscriindu-se pe itinerarul stabilit, aparatul a trecut pe deasupra Constanței și Mangaliei, zburând apoi deasupra mării, la oarecare distanță de țarm, pentru a evita aviația de recunoaștere germană și pentru a avea posibilitatea să atingă în caz de nevoie coasta bulgară, în zbor planat.

In zbor razant, peste pădurile Asiei Mici

„După ce am zburat vreo 30 de minute sub orizont în largul mării — își amintește Petre Constantinescu —, în dreapta noastră au apărut, din direcția Varnei, cinci vase germane, care, prinzându-ne în colimator, au început să tragă în noi. Profitând de faptul că la circa 1000 m altitudine se aflau straturi de nori, pilotul Mateescu a urcat cu rapiditate. Ajungând la peste 3000 m, ne-am continuat zborul — fără vizibilitate — punând cap compas localitatea Sile, pe care am atins-o după un ocol destul de mare. Deși ne mai aștepta încercarea cea mare, am salutat fericiți pământul: orice s-ar zice, trecerea peste mare, prin perdeaua compactă de nori, cu bătrînul nostru Lockheed-10, era un succes”.

„Pe timpul zborului deasupra mării — își amintește radiotelegrafistul Vulpe — am menținut avionul pe rută, prin ghidajul de la bord. Am ajuns deasupra pământului în punctul dinainte fixat. Am urmat apoi traseul peste pădurile Bitiniei din Asia Mică, în care se găseau masate unități ale artileriei antiaeriene turce. Ca să nu putem fi prinși în obiectiv, am coborât foarte jos, aproape în zbor razant. Am trecut Bosforul, pe urmă am zburat deasupra orașului Istanbul. Cam la 10 kilometri de oraș, am observat hangarele și avioanele unui aerodrom; Mateescu a virat spre Marea Marmara, pentru a face turul de pistă. În acel moment, atît eu cit și comandantul am observat cum ostașii turci se îndreptau spre tunuri, cu intenția de a deschide focul asupra noastră. Am strigat amîndoi pilotului să aterizeze imediat. Mateescu a venit scurt pe o aripă la aterizare și, după câteva scuturături inerente efortului brusc la care fusese supus aparatul nostru, destul de greoi, ne-am oprit pe pistă”.

„Imediat după aterizare — arată locotenent-colonelul Ștefan Niculescu — am ieșit din avion, urmat de ofițerul englez și

de membrii echipajului. Ne-a întîmpinat un maior turc, comandantul aerodromului. Am spus că sînt trimis al guvernului român cu documente diplomatice pentru ministrul nostru și că, fiind cu carburanții pe sfîrșite, am fost nevoiți să aterizăm la primul aerodrom întîlnit.

Comandantul aerodromului mi-a replicat că, îndată ce fuseserăm zăriți, dăduse ordin să se tragă în noi și că, dacă nu am fi avut inspirația să coborîm imediat, am fi avut aceeași soartă ca a unui avion englez neanunțat, doborît deasupra Mării Marmara în urmă cu două zile. Aparatul nostru a fost lăsat sub pază militară, iar noi am fost conduși în salonul oficial al aerodromului, unde — la confirmarea veștii că, în seara zilei precedente, guvernul Antonescu fusese arestat și că se constituise un nou guvern, care hotărîse alăturarea României la coaliția antihitleristă — comandantul și ofițerii aviatori turci ne-au făcut o primire cordială. Mulți își exprimau uimirea că reușisem să ne strecurăm prin puternica apărare antiaeriană turcă, mai ales deasupra Asiei Mici. Am avut deseori ocazia să mă conving, în timpul sederii la Istanbul, de prietenia de care se bucura țara noastră în Turcia, din partea atît a unor persoane oficiale, cit și a multor cetățeni. Presa urmărise cu viu interes evenimentele din România, apreciind însemnătatea insurjecției și subliniind efectul ei pozitiv pentru grăbirea sfîrșitului războiului. Dar să continuăm cu relatarea celor întîmplate. Sosirea noastră a fost imediat anunțată guvernului de la Ankara, iar către ora 15 am primit autorizația de intrare în Turcia. Am plecat la consulatul român din Istanbul, unde l-am întîlnit pe ministrul României în Turcia, căruia i-am predat plicul cu documente. Misiunea era astfel îndeplinită.

Locotenent-colonelul Castelain a plecat direct la consulatul englez și nu l-am mai revăzut”.

Echipajul și avionul au rămas la Istanbul pînă la 1 septembrie 1944. În dimineața acelei zile, după ce s-au luat măsurile de asigurare a secretului zborului pe ruta Istanbul-București, avionul a decolat și, după patru ore de zbor fără incidente, a aterizat pe aerodromul Popești-Leordeni.

Locotenent-colonelul Ștefan Niculescu, împreună cu membrii echipajului, s-au prezentat la Președinția Consiliului de Miniștri pentru a raporta îndeplinirea misiunii.

Ora 18,30. Același comandament transmite ordinul „Stejar” — extremă urgență, consemn pentru a se intra în dispozitivul de luptă, în scopul curățirii Capitalei de trupele hitleriste.

— La aceeași oră, comandanții de unități primesc ordinul de operații nr. 30871, din 23 August 1944, care prevedea modul de acțiune, dispozitivul și organizarea forțelor aflate la dispoziția Comandamentului. Două comandamente — de nord și de sud — au fost însărcinate cu conducerea operativă.

— Formațiunile de luptă patriotice, pregătite special de partidul comunist, sînt gata de acțiune.

Ora 18,30—24. Se constituie un guvern compus din militari și tehnicieni, sub președinția generalului C. Sănătescu, avînd ca miniștri fără portofoliu pe reprezentanții P.C.R. și ai celorlalte partide care alcătuiau B.N.D.

— Este realizat în întregime dispozitivul stabilit. Unitățile militare și formațiunile de luptă patriotice iau sub control obiectivele românești, blocînd în același timp pe cele hitleriste.

Ora 20,00. La Comandamentul Militar al Capitalei se șede reprezentantul P.C.R., Emil Bodnaraș. Comandamentul formațiunilor de luptă patriotice (F.L.P.) se instalează într-un birou al C.M.C., asigurîndu-se astfel coordonarea acțiunilor insurjecționale.

— La Marele Stat Major, ofițerii, sub conducerea generalului de divizie Gheorghe Mihail, elaborează Directiva operativă și ordinele de operații care decurg din noua situație politică și militară.

Ora 20,30. Generalul-colonel Friessner, comandantul Grupului de armate german „Ucraina de sud”, este informat că „ceva n-ar fi în regulă cu Ion și Mihai Antonescu”. În urma convorbirilor telefonice pe care le are cu generalii români

incercări hitleriste de pătrundere în București pe căile de acces dinspre sud.

Am cerut și am primit noi întăriri pe lângă regimentul pe care-l comandam: unități de infanterie, jandarmi, pionieri, tanchiști, artilerie... Fiind întrebat la ce oră cred că aș putea începe acțiunea, am răspuns: dimineața, la 4. La plecare, trecînd pe la căpitanul Dragoș Giorman, l-am întîlnit pe sublocote-

General maior în rezervă, MARCEL OLTEANU

„Comandam Regimentul de gardă călare, din luna martie 1944. Această unitate de paradă — care nu fusese nici o zi pe front — s-a transformat într-un admirabil regiment operativ, care avea să-și treacă, peste șase luni, cu cinste, examenul greu al luptei. În momentul cînd am primit ordinele «Pajura» și «Stejar», am plecat la C.M.C., unde generalul Iosif Teodorescu m-a informat despre cele petrecute la palat, comunicîndu-mi și misiunea ce-mi revenea: să împiedic cu orice preț, cu regimentul meu, ca dușmanul să pătrundă în Capitală pe căile nordice de acces.

Am plecat spre escadroanele regimentului, care fuseseră mobilizate în parcul Jianu (azi parcul Herăstrău), de unde se deplasau spre Hipodromul de Galop (în zona unde se află astăzi Casa Școlii). M-am hotărît să organizez apărarea la sud de centura formată de lacurile Băneasa și Herăstrău. Indiferent din ce direcție ar fi venit inamicul (Tunari-Herăstrău, Otopeni-Băneasa, Mogoșoaia și Străulești) la traversarea lacurilor, liniile de comunicație erau „sugrumate” de podurile respective, care, solid baricadate și apărate cu foc puternic, ar fi constituit o «strungă» foarte periculoasă pentru nepoștii.

Ordinea de luptă a Gărzii călare s-a impus astfel de la sine: 3 detașamente.

nantul Alexandru Ștefănescu, șeful transmisiunilor, care mi-a raportat că de la postul meu de comandă spre C.M.C. transmisiunile sînt în rețea și pot fi imediat folosite. M-am îndreptat apoi spre postul de comandă operativ (Tribunalul de Ilfov) unde am convocat imediat comandanții de subunități și ofițerii ce urmau să primească misiuni expres.

Cel mai puternic se găsea deja pe la miezul nopții în dispozitiv realizat, în fața podului Băneasa, stînd de strață la această strategică poartă a Capitalei. În ostrovul aflat la răsărit de podul Băneasa, aveam un post de luptă bine camuflat, întărit cu branduri și mitraliere, cu misiunea să țină sub foc intrarea de nord a podului și liziera de sud a satului Băneasa. Pe la ora 3 noaptea m-am dus să văd cum era instalat. Pe pod am discutat cu căpitanul George Rîureanu (comandantul detașamentului Băneasa).

— Ce se mai întîmplă pe la voi? l-am întrebat.

— Nimic deosebit, domnule colonel, decît că acum un sfert de oră a trecut spre Otopeni generalul Gerstenberg, cu o mustră amărită și minoasă!

— De ce i-ai dat drumul?

— M-am abținut cu greu să nu-l opresc, dar avea permis de trecere de la C.M.C. și era însoțit de doi ofițeri superiori români.

l-am propus să mergem pînă la ostrov. Acolo — cum aș putea uita vreodată? — în tăcerea adîncă a nopții, am ascultat, emoționați, un cîntec duios și haiducesc din Motru. îl cînta sergentul Răzmeriță. În atacul care s-a declanșat după cîteva ore, Răzmeriță a tras aprig cu mitraliera lui pînă ce o schiță afurisită de brand i-a smuls brațul stîng...*

Pilotat de cei doi Antonești, ministrul economiei din Reichul nazist, Funk, „inspectează” România. Aservirea pe plan economic se oglindește, de altfel, cu prisosință în reclamele apărute în ziarele vremii: durerile calmate — numai cu Bayer; ciorapul modern — din Germania: visul „parfumat” al doamnei — fabricat la Berlin; filmul zilei — dragoste sub semnul zvasticii...

Dureri calmate!
Fiecare tableta Pyramidon e prietenul Dv. bun, care vă elină indispozițiile și durerile

Pyramidon
TABLETE
VERITABILE NUFĂI CU ORGICEN Bayer

CREMĂ
SI
PARFUM

visul Doamnei

LANG/DORFF & CO - BERLIN

Ciorapul
Tesyra

Pe toate anotimpurile
ROBOT
aparatură completă
automat.
ROBOT BERNINCA

STAY
Căminare de detalii în 15-20
Căminare de detalii în 15-20
Nou: STAY
originală de detalii
... și altele...

FABRICA CRIMICA
E. MERCK
DARMSTADT

Petre Dumitrescu și Ilie Șteflea, Friessner își dă seama că marii comandanți din Armata română nu pot fi corupți. (Vezi „Mărturisirile generalului Hans Friessner” pag. 75—80).

Ora 21,00. Reprezentantul P.C.R., Emil Bodnaraș, sosește la palat împreună cu o formațiune de luptă patriotică, preluând după ora 2,00 paza celor arestați, transportându-i apoi la o casă conspirativă din cartierul Vatra Luminoasă.

— O subunitate din Regimentul 2 călărași, comandată de sublocotenentul Radu Cocoș, capturează trupele hitleriste instalate în hotelul „Princiar”, de lângă Cișmigiu.

Ora 21,30. Emisiunea postului de radio București se întrerupe. Ascultătorii sînt invitați să rămînă pe recepție.

Ora 22,00. Este difuzată proclamația regală, al cărei text fusese pregătit în colaborare cu reprezentanții P.C.R.

— Toate unitățile militare intră în stare de alarmă de luptă. Incepe acțiunea de dezarmare a trupelor hitleriste.

— Batalionul 1 din Regimentul 3 Olt atacă și capturează o puternică formațiune de radio-goniometrie de pe dealul Grădiștea, de lângă Slatina.

Ora 23,00. Marele Stat Major transmite tuturor unităților din București și din țară directiva operativă nr. 1, din 23 august 1944, care prevede, printre altele, acțiuni militare fulgerătoare, în scopul de a „exploata surpriza inițială”.

— La aceeași oră, două escadroane din Regimentul de gardă călare, împreună cu două grupe ale F.L.P., lichidează formațiunile germane din parcurile Bonaparte și Filipescu.

Ora 23,30. În zona Mălini-Valea Seacă din nordul Moldovei, Regimentul 3 și batalionul 1 din Regimen-

General maior în rezervă, TOMA ZOTTER

„Eram șef de stat major al Corpului 5 teritorial care își avea comandamentul la Breaza. Comandant al Corpului era generalul C. Vasiliu-Rășcanu. Cum el se deplasa adesea la București (ulterior am aflat că făcea parte din Comitetul militar), în noaptea de 23 am fost chemat la telefon de generalul Sănătescu, care ne-a atras atenția să ascultăm comunicatul de la ora 22 și să intrăm imediat în acțiune. Conform planului insurecțional,

General colonel în rezervă, COSTIN IONAȘCU

„În seara aceea, mă afluam la comandamentul Diviziei 9 infanterie pe care o conduceam. Am ascultat, la fel ca mulți alții, comunicatul de la ora 22. Un noian de întrebări mi-a invadat conștiința. Cum să acționez? Ce să fac mai întâi? Cum vor reacționa trupele germane? Divizia număra cca. 25 436 ostași și se afla în Dobrogea într-un dispozitiv de front de cca. 120 km, cu o adîncime de 80 km. Am socotit comunicatul transmis la radio ordin de luptă și am dat primele dispoziții: alarmarea unităților subordonate, tăierea legăturilor telefonice cu comandamentele

General de brigadă, DUMITRU POPESCU

„Comandam Divizia 9 cavalerie din Corpul 7 teritorial, al cărui punct de comandă se găsea la Lugoj. Divizia avea o organizare oarecum specială. Unitățile sale organice erau răspîndite la Timișoara, Lugoj, Sibiu, Turnu Severin, Dobrogea și Valea Prahovei. Comunicatul de la radio l-am ascultat pe stradă, la fereastra deschisă a unei case transformată ad-hoc în loc de adunare cetățenească. M-am întors imediat la postul de co-

Corpului 5 teritorial îi revenise sarcina de a dezarma și captura forțele hitleriste din regiunea petroliferă.

Gărzile înarmate ale muncitorilor le-am avut alături de noi din primele ore ale declanșării insurecției. La uzinele «Steaua Română», «Vega», «Româno-Americană» și «Astra Română», unde unitățile militare au ajuns abia a doua zi, muncitorii au trecut singuri la dezarmarea gărzilor germane”.

hitleriste, «ferecarea porților» spre Constanța, întărirea pazei obiectivelor importante din zonă. Concomitent, am luat legătura cu comandamentul Litoralului Maritim și Fluviat și cu alte formațiuni militare de pe teritoriul Dobrogei.

În aceeași noapte, am aflat planul concret de acțiune al regionalei partidului comunist, în discuția pe care am avut-o la comandament cu tov. Victor Dușa. Împreună, am chibzuit asupra principalelor măsuri ce trebuiau luate în portul și orașul Constanța, pentru a paraliza trupele fasciste din zonă...”

mandă al diviziei, unde am găsit aproape pe toți ofițerii comandamentului, angajați în discuții aprinse.

Am alarmat imediat, prin subsectoarele de ordine internă, unitățile și formațiunile din zona Severin, transmitîndu-le să preia principalele obiective din zonă, să întreprindă măsuri severe pentru a preveni orice acțiune a unităților germane, cerîndu-le să dea o atenție deosebită grupu-

tul 6 grăniceri, aflate sub comanda colonelului Nistor Teodoroscu, atacă prin surprindere unități din Divizia 3 munte germană, producându-le pierderi grole. (Vezi A. Patri, „In clipa marilor răspunderi”, „Magazin istoric” nr. 5/1969).

— In toate orașele țării, trupele române și formațiunile de luptă patriotice ocupă principalele obiective, blochează comunicațiile, intrerup legăturile de transmisie cu fasciștii, lichidează grupările și fracțiunile izolate germane.

— La Ploiești și in alte centre petrolifere din Valea Prahovei, muncitorii, sprijiniți de subunități militare din zonă trec la dezarmarea gărzilor naziste de la rafinării și alte obiective industriale.

— Organizația locală a P.C.R. din Sighișoara a luat măsuri pentru eliberarea deținuților politici din închisoarea orașului.

— Armata 1 română începe acțiunea de acoperire a frontierei de sud-vest, vest și de pe aliniamentul impus prin Dictatul de la Viena, misiune care se va încheia cu succes, in 48 de ore.

— Unitățile de aviație trec la dezarmarea echipelor germane de pe aerodromuri, iar cele de transmisie dublează și triplează sistemul de legătură, pentru a asigura coordonarea acțiunilor insurecționale.

— In tipografia de pe strada Sarindar se lucrează la primul număr legal al „României libere”.

— Fortele principale sovietice ale Fronturilor II și III ucrainene au atins in seara zilei următorul aliniament: Falticeni, sud-vest Pașcani, nord-est Roman, nord Brlad, nord-vest Husi, nord Chișinău, est Iași, Taraclia, sud Târgu, nord Târgu Buzău.

COMAND MILITAR AL CAPITALULUI
STAT MAJOR
BIR. 3.

NOTA TELEFONICĂ

Nr. 30.004 din 23 August 1944

CATRE	CIT	Trimestru
- Regimentul 4 Noșter	18.45	Gen. Ștejar
- Regimentul 2 Căminul Partii	18.50	Gen. Ștejar
- Regimentul 60000 Căminul	18.55	Gen. Ștejar

Cu scopul de a face cunoscut:

23.8.44 „Pajura”

Imediat după comunicarea ordinului unităților în autoritatea domnului Comandant al Regimentului să se prezente la Comandamentul Militare al Capitalei.

COMAND MILITAR AL CAPITALULUI
STAT MAJOR
BIR. 3.

L. IANĂCĂRIU

Tr. Ștejar

Partind pe colț însemnul „secret”, documentele dădeau înofensivelor cuvinte „Pajura” și „Ștejar” putere de acțiune

lui de instructori germani de la Școala de subofițeri, precum și unităților hitleriste de pe aerodromul militar.

Eram convins că in curind divizia va trebui să intre in acțiune pe frontiera de sud-vest”.

General colonel în rezervă, MARIN MANAFU

„Conduceam Corpul 1 teritorial, care își avea comandamentul la Craiova. In dimineața zilei de 23, după ce mi rezolvasem unele probleme de birou, eram pe punctul de a pleca la Turnu Severin. Șeful de stat major, colonelul Nicolae Niculescu, mi-a comunicat însă că un căpitan de aviație dorește să-mi transmită personal un ordin.

— Sînt trimis de domnul general Șanatescu — mi-a comunicat aviatorul — să vă transport urgent cu avionul la București. Trebuie să fiți acolo cel tîrziu la ora 17. Am chemat imediat la mine pe colonelul Nicu-

lescu și, fără să-i comunic la cine plec, — așa erau indicațiile — i-am cerut dosarele cu situația dislocării unităților și subunităților de pe raza Corpului 1 teritorial. Apoi, cerindu-i să se afle in permanență la comandament pînă la întoarcerea mea, i-am comunicat că plec la București, dar că nimeni nu trebuie să știe acest lucru.

Am ajuns la București pe la ora 17,30. La palat, am fost primit de colonelul Emilian Ionascu, adjutant regal. El m-a introdus într-o cameră din aripa stîngă a palatului.

Despre arestarea lui Antonascu, m-a informat in ci-

NOTA TELEFONICĂ

Nr. 30.866 din 23 August 1944

către	Ora	Cine primește
Reg. 2 C.A.I. Cercetare		Major Pasou Petrescu
Reg. 4 Roșiori Blindat		Major Rujinski
Reg. Garda Calare		Major Zideru

Cu onoare se face cunoscut :
23. 8. 19,30 "Stejar" extremă urgență.

DIN ORDIN
SEFUL DE STAT MAJOR
COLONEL ADJ.,
D. Dămăceanu

COMANDAMENTUL MILITAR AL CAPITALII
STATUL MAJOR

SECRET

Nr. 30866

1944 în: August 23
Comandamentul Militar al Capitalei

Comandamentul Militar al Capitalei

ORDIN DE OPERAȚII

I. S. I. P. A. T. I. A.

Fapt de situație rezultată din PROCLAMAȚIA către Teror
a M. S. ROȘIORI din ziua de 17.8.1944, precum și pentru executarea
Ordinului Mareșalului Stat Major Nr. se ordonă următoarele:

II. M. I. S. I. V. E. N. A.

Comandamentul Militar al Capitalei are misiunea:

1. - să ocupe și să apere autoritățile și instituțiile
publice din Capitală, garanțând normala lor funcționare.

2. - să organizeze ordinele contra oricui ar încerca să
turbure (români sau germani), atât din interiorul cât și din
afară ei.

III. M. I. S. I. V. E. N. A.

Cele ordonate în FAȘIȘUL DE STAT MAJOR

IV. M. I. S. I. V. E. N. A.

Orele 0,20—0,30. Armatele a 3-a și a 4-a, aflate pe frontul din Moldova, comunică unităților în subordine ordinul de ieșire din războiul antisovietic și de retragere spre zonele din interiorul țării.

Ora 2,00. Informația că hitleristii se regrupează în jurul Bucureștiului și în Valea Prahovei, în vederea unei contra-acțiuni cerute de Hitler, este urmată de ordinele C.M.C. de a se trece urgent la asaltarea și lichidarea obiectivelor militare germane.

Ora 4,00. Unitățile militare și formațiunile de luptă patriotice din Capitală dezlănțuie atacul general.

— În Valea Prahovei, Dobrogea, Oltenia, Banat, Crișana, se extind luptele împotriva hitleristilor.

Ora 6,30. Ostași și muncitori înarmați resping atacul trupelor hitleriste la podul Băneasa.

— Apare primul număr legal al ziarului „România liberă”, care publică Declarația C.C. al P.C.R., Declarația guvernului, Proclamația regelui către țară și Decretul lege de amnistie generală politică a deținuților și internatilor antifasciști.

— În Transilvania, Frontul plugarilor, sub conducerea dr. Petru Groza, precum și organizatule Madosz-ului mobilizează forțele antifasciste în vederea nimicirii rezistențelor hitleriste.

Ora 10,00. Aviația hitleristă începe bombardarea Bucureștiului.

Ora 11,00. Două escadroane din Regimentul 2 călărași și formațiunile de lup-

lova cuvinte generalul Mihail. Mi-a comunicat că s-a hotărât că zona Corpului 1 teritorial va trebui să cuprindă întreaga Oltenia, precum și fostele județe Olt, Argeș și Muscol din Muntenia de vest. Apoi, generalul Sănătescu m-a informat că în cursul nopții, regele și suita lui vor părăsi Bucureștiul și se vor stabili la Dobrița (la nord-vest de Tirgu Jiu) și că-mi revine sarcina de a lua toate măsurile de pază și siguranță necesare. Mi s-a atras atenția asupra pazei tezaurului național ce se afla la mănăstirea Tismana.

...După ce am ascultat comunicatul de la ora 22, m-am întilnit la Casa Oștirii cu șeful biroului 3 operații al Corpului 1 teritorial — maiorul Voinea — cu care am stabilit măsurile cele mai urgente. Apoi, de la sediul Marei Stat Major am telegrafiat colonelului Niculescu, la Craiova, transmițându-i hotărârile luate: instalarea unor gărzi puternice și apărarea obiectivelor celor mai importante din Craiova și din zonă; alarmarea trupelor astfel ca să fie gata de acțiune.

Nu am mai apucat bombardamentul hitlerist asupra Bucureștiului din dimineața zilei de 24. Plecasem cu o jumătate de oră mai înainte spre Craiova.

...Oltenia prezenta o deosebită importanță strate-

gică pentru forțele germane, care ar fi putut să organizeze puncte de rezistență pe aliniamentul Carpaților și, mai ales, să-și întărească forțele, prin aducerea de noi trupe, din Bulgaria și Iugoslavia. Iată de ce trebuia să luăm grabnice măsuri de anihilare. În zilele acelea, am avut alături de noi formațiunile de luptă patriotice, Muncitorii și țărani înarmați au luptat alături de ostași.

Din batalionul 1, Regimentul 26 infanterie (dislocat în satul Florești) și o baterie din Regimentul 14 artilerie s-a format un detașament, condus de locotenent-colonel Ion Preda, care a dezarmat și capturat peste 600 de hitleristi pe aeroportul din Craiova. Detașamentul locotenent-colonelului Ion Oprescu a lichidat forțele germane (cca. 300 prizonieri) din zona parcului Romanescu (cazărmita regimentului de artilerie). Acțiuni de amploare au fost întreprinse împreună cu muncitorii, țărani tineri și virstnici, la Turnu Severin, în defileul Gura Văii — Orșova, la Corabia, Bechet, Rast și pe tot malul de nord al Dunării. Citeva cifre vor exprima convingător rezultatele acțiunilor întreprinse. Au fost capturați: 1 general de brigadă, 76 ofițeri superiori, 718 ofițeri, 4116 soldați, precum și imense cantități de materiale de război”.

Generalul DAN IONESCU

și continuă relatarea: „Ne-am ținut de cuvânt. După împrejurări, unele detașamente au început chiar mai devreme. Până la ora 2,30 principalele obiective românești erau puse sub pază; ulterior s-a încheiat blocarea prin foc a obiectivelor germane prevăzute în prima urgență. De altfel, după cum rezultă din documente, la ora 2,50 generalul Hansen raporta O.K.W.-ului că nu poate îndeplini

măsura de constituire a unui nou guvern, pentru că lovitură a fost bine pregătită”. Cind ziua se-ninga cu noaptea, Regimentul 2 călărași-cercetare, instalat în dispozitivul ardonat, trecea la acțiune.

Detașamentele de șoc, sub comanda maiorului Ioan Eugen, au atacat obiectivele hitleriste de la Prefectura Ilfov, blocul Schenker, Grand Hotel, Școala Superioară de Război...”

Nu un front, ci puzderie. Păunțutul romănesc trebuia curățat metru cu metru

tă patriotice de la uzinola „Malaxa” și fabrica de pline „Gagel” lichidează rezistența Misiunii militare germane pentru armata aerului.

Orele 12—24. Sunt dezarmate cu ajutorul populației trupele germane din diverse hoteluri, barăci, gara din Dealul Spirii din Capitală.

— Sunt respinse atacurile de la bariera Rahovei.

— Incepe lichidarea grupărilor hitleriste din nordul Bucureștilor.

— Detasamentul român blindat sosit de la Trgoviste începe rezistențele germane de la Buftea și Mogoșoaia, căzînd în flancul și în spatele grupărilor hitleriste din zona Baneasa—Otopeni.

— Comitetul regional al PCR Bonaț intervine în mod energetic pentru eliberarea cadrelor comuniste și antifasciste din închisorile Caransebeș, Lugoj, Timișoara și Ared.

— Incep luptele de la Moteni, Bucov, Cîmpina, Ploiești, Buda, Păulești.

— Intră în acțiune aviația română de vîntoare,

VASILE CAPRAROIU, muncitor pensionar

„Întreprinderea noastră, „Gagel”, mișună de hitlerişti (era cu capital german). În noaptea de 23 spre 24, formațiunile de luptă patriotice din fabrică au capturat posturile fasciste de pază în fabrica eliberată și început o adevărată bătălie cu rivni, muncitorii cecau pînă pentru aprovizionarea Capitalei și a armatei.

Dimineața, pe la ora 8, la solicitarea Comandamentului F.L.P., o parte din

membrii formațiunilor noastre patriotice s-au îndreptat spre clădirea fostei prefecturi de Ilfov, de pe Splaiul Independenței, unde s-au alăturat ostasilor din Regimentul 2 călărași și muncitorilor de la „Malaxa”.

Dupa o înverșunată luptă, în jurul orei 11, la subsolul clădirii, a apărut steagul alb al capitulării. Apoi, hitlerişti au început să iasă ca gurgonii. Misiunea hitleristă pentru armata aerului era lichidată.”

Generalul MARCEL OLTFANU

Înnoada firei omintirilor:

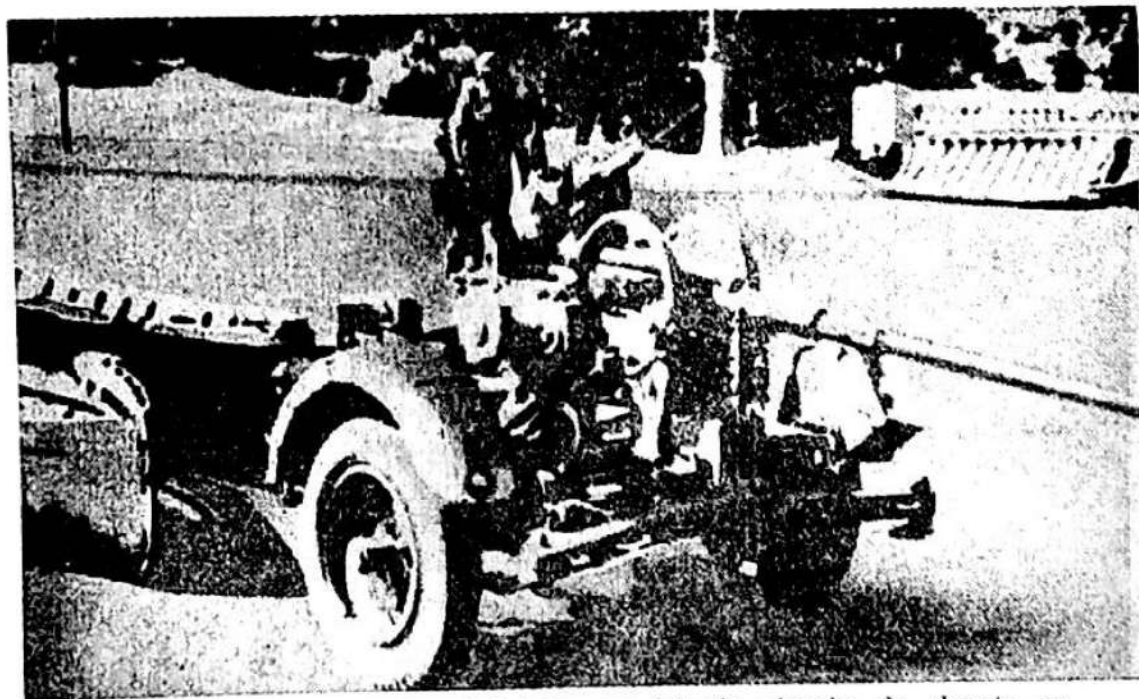
„După vizita făcută în ostrov, m-am întors la comandament foarte curînd, căpitanul Rîureanu mi-a raportat telefonic că o puternică formațiune motorizată germană a ajuns în partea de nord a podului.

— Să deschid locul, domnule colonel ?

— Nu, lasă-i să se angajeze cu capul coloanei pe pod și trage numai cînd vor încerca să demanteze baricada.

M-am urcat în mașină și am gonit spre pod. Era ora 5,45.

Căpitanul Rîureanu, care se afla pe podul de pe calea ferată București—Constanța, aștepta momentul

Rezemat de parapetul podului Băneasa, bărelele ciuruite de gloanțe, cu care patrioții construiseră bariadele. Tancul, părăsit de hitleriști, și-a lăsat oasele metalice pe pod

care, împreună cu artileria antiaeriană, anihilează atacurile aviației germane asupra Capitalei.

— La aerodromul Băneasa, personalul Flotilei 1 vânătoare și al Bazei regionale nr. 3 române rezistă cu îndrăzneală primului atac al grupării inamice. Primind apoi întăriri de la Centrul de Instrucție Aero-Pipera, de la Batalionul de parașutiști și din partea gărzilor patriotice reocupă pînă seara parte din aerodromul Băneasa, eliberînd satele Herăstrău și Băneasa.

— Țăranii trec la dezarmarea unor grupe izolate ale armatei germane, capturează camioane cu muniție, dezarmază pichete de pază de la depozite și poduri. În sate se schimbă primarii proantonescieni și grupuri masive de țărani se alătură gărzilor patriotice.

— Trupele sovietice desfășoară acțiuni ofensive împotriva Grupului de armate germane „Ucraina de sud”.

cînd să dea semnalul (o rachetă roșie). Deodată văzduhul a răsunat de bubuitul unei rafale de tun anti-tanc. (Sergentul Virtosu n-a mai putut răbda înaintarea tunului inamic). Aproape simultan a pornit și racheta roșie. Podul era un iad de flăcări și fum. În panică, hitleriștii au sărit din mașini și au încercat să închege un front pe liziera de sud a sa-

MIHALACHE BLANĂ, muncitor pensionar

„Eu eram muncitor la S.T.B. împreună cu încă doi setebişti și un tipograf alcătuisem o grupă patriotică de șoc, îndeplinind indicațiile pe care le primeam de la legătura noastră superioară de partid.

În preajma lui 23 august, am primit arme și am fost înștiințați că vom participa la o acțiune de mare amploare.

La 24 august, un reprezentant al Comandamentului F.L.P. ne-a transmis să ne stringem mai multe grupa-

tului Băneasa. Dar «tunulețul» sergentului Virtosu, secondat de cel al sergentului Zamfir, continuau să-i țină sub foc năpraznic. Atunci a căzut la datorie soldatul Nicoară, servantul de tun care a adus lada cu proiectile de la adăpost pentru ca tirul să nu contenească. ...Dușmanul nu a trecut peste podul Băneasa”.

de șoc și să ne îndreptăm cu orice mijloc de transport spre podul Băneasa. Ni s-au alăturat și alți muncitori de la ateliere. Pînă în Piața Dorobanți am ajuns cu mașinile. De acolo — pe jos. Pe la 9, am ajuns lângă pod, unde am ocupat poziții lângă ostași și alte grupe patriotice. Ni s-a incredintat un post de apărare de-a lungul terasamentului, cu fața spre lac.

O zi și o noapte am apărât această poziție”.

Ora 13. Formațiunile de luptă patriotice de la uzinile „Vulcan” și de la „Uzina chimică română”, împreună cu subunități ale Regimentului 2 călărași zdrobesc rezistența Misiunii militare germane pentru trupole de uscat din Școala Superioară de Război.

— În cursul zilei, alte formațiuni capturează trupole hitleriste din cartierul Cotroceni și Bolu, hotelul „Ambasador”, comuna Militari.

— Muncitori înarmați participă alături de ostași la luptele pentru cucerirea hangarelor I.C.A.R.

— Până seara, forțele noastre stăpânesc form Capitala.

— Aviația germană primește lovituri puternice din partea trupelor aeronauticii române. Sunt capturate numeroase avioane și dezarmat personalul de bord.

— Continuă cu succes lupta formațiilor patriotice civile și unităților militare din împrejurimile Capitalei. Gruparea germană din zona Otopeni-Băneasa este atacată și dinspre nord, prin interceptarea șoselei București-Plaiesti.

— Pe Valea Prahovei, sint dezarmate trupole germane din Azuga, Bușteni, Breaza, Posada, Scaieni, Nedulea, Chișorani, etc. Se desfășoară lupte puternice pentru apărarea orașului Plaiesti.

— În sudul Munteniei, unități din Corpul 2 teritorial dezarmează trupole germane aflate în localitățile Turnu Măgurele, Oltenița, Alexandria, Tândărei, Gura Ialomiței.

Colonel în rezervă, TEODOR DOBRE

„Comandam Batalionul de parașutiști alcătuit din cca. 1.000 de oameni. Intrasem în dispozitivul de apărare al Capitalei în secolul Băneasa-Pipera-Tunari încă din noaptea de 23 spre 24 august, avind postul de comandă într-o baracă de pe liziera nord-aerodrom Pipera.

În ziua de 24, am primit ordin din partea generalului Ernil Gheorghiu — comandantul Aeronauticii Române — să intervin cu batalionul pe aeroportul Băneasa, unde Grupul Aero Transport și câteva baterii anti-aeriene aflate în serviciu curent, se aflau într-o situație critică. Nemții, superiori în număr și armament, înconjuraseră hangarele și postul de comandă român. Am trimis imediat 2 plutoane, organizate în echipa de șoc. A trebuit să tragem la sorți pentru că toți doreau să intre în acțiune! A plocat cu ei, voluntar, instructorul profesor Traian Dumitrescu-Popa. Au pornit la acțiune, furișându-se printre grădini și case, intrind pe aerodrom printre hangarele de la est. Se auzeau focuri de armă... Cu o echipă de 4-5 parașutiști, instructorul nostru a intrat într-un hangar, surprinzind 5-6 nemți, care voiau să distrugă avioanele. Parașutiștii au reușit să pună pe fugă pe hitleriști,

care s-au rotas, parte către liziera vest-aerodrom, iar alții spre sud-est prin grădinile caselor din satul Băneasa. Am cerut căpitanului Mihai Tanlu să dirijeze încă 2-3 echipe de șoc, care erau întărite, de data aceasta, de un grup de muncitori din gărzile patriotice. Batalionul a dat atunci primele lui jertfe. Slt. Ion Pop-Cluj, adjutantul Teodor Ștefănescu, sergentul Fi. Lăzărescu, Cornel Crăciunescu, au căzut împușcați de fasciștii doșiți în case și grădini. Alături de ei, tinărul mecanic auto Filip Covaciu, de la atelierul S.T.B., a căzut secerat de rafala unei arme automate.

Lupta de hărțuire, de multe ori corp la corp, a continuat astfel, zi de zi, până la 27 august.

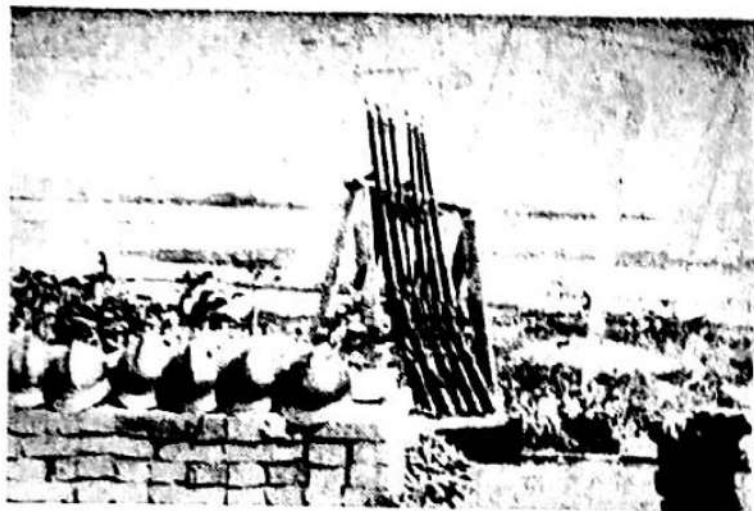
Astăzi, lângă Castelul de apă de pe aerodrom se află o cruce modestă, pe care scrie: «Aici a căzut în luptă aprigă, la 24 august 1944, sergentul parașutist Ilio D. Nicolae, apărind Capitala de urgia hitleristă». Noi, cei rămași în viață, obișnuim să mergem în fiecare an la acest mormint, unde ne reculegem, gindind la toți cei care s-au jertfit atunci”.

Ne reîntorcem la Jărnurile Pontului Euxin ca să-l ascultăm din nou pe

Generalul COSTIN IONAȘCU

„Pe la ora 11 (24 august), am aflat că Bucureștiul este bombardat. Am primit ordin din partea colonelului Leonida (șeful Secției operații a M.St.M.) să trimis de urgență spre București un detașament puternic. În ziua de 25 august, detașamentul comandat de colonelul Emanoil Iacob sosea în gara Pantelimon, de unde a trecut la acțiune în zona Tunari-Otopeni. În urma unui consiliu, la care

au participat comuniștii din aparatul regional Constanța, contraamiralul Horia Macellariu și ofițeri superiori din divizia noastră, am hotărât să-i dăm un ultimatum vice-amiralului Brinkmann — comandantul forțelor germane din zonă. Ca răspuns, acesta și-a retras dispozitivul de luptă realizat în noaptea de 23 spre 24 august, refuzând însă să depună armele. A doua zi, l-am chemat din nou la comanda-

Cerul patriei era încăbrăzdat de păsări cu zvastică. Zborul lor trebuia stăvilit. Pentru eventualitatea că vinătorii de avioane ar fi fost atacați de pe sol... căștile și puștile pregătite

— În Dobrogea, sînt lichidate rezistențele germane de la Topraisar, Negru Vodă, Hirsova, Constanța, Mamaia, Eforie, Mangalia.

— Sînt ocupate, prin luptă, aeroporturile de la Brașov, Ghimbav și Balomir. Orașul Brașov e complet curățat de trupele inamice.

— În zona Prejmer, intră în acțiune „Bateria Alabastră”, constituită din muncitori de la uzina „Rogifer”, din Tohanul Vechi.

— Forțele sovietice închid la Leova, pe Prut, cercul în jurul grosului trupelor Grupului de armate naziste „Ucraina de sud”.

— În „România liberă” este publicată chemarea către țară a Partidului Comunist Român.

— Prin lichidarea ultimelor rezistențe inamice, izolate, din zona Crematorului,

ment. Aroganța lui ne uimea. La somațiile noastre ultimative, răspundea invariabil: „Nu am ordine superioare”. Ne-a întrebat chiar dacă de la București n-am primit indicații să ne schimbăm atitudinea?! Apoi, în sfîrșit, a înțeles situația. Fața i-a devenit lividă, brațele de sudoare i-au țîșnit pe frunte. A spus că va lua măsurile cerute și a plecat.

...În seara zilei de 25 august, au început să sosească la comandamentul Diviziei rapoartele unităților în subordine. Toate relatau, în limbajul specific militar, acțiunile pline de inițiativă și eroism săvîrșite. Aflăm că la Cernavodă, Regimentul 2 grăniceri, alături de batalioanele 1 și 4 ale Regimentului 36 infanterie, au reușit să dezarmeze unitățile germane din zonă, făcînd prizonier pe comandantul trupelor de uscat din Dobrogea, generalul colonel von Tschammer und Osten; că batalionul 1 al Regimentului 40 infanterie a dezarmat, la Capul Midia și Mamaia, 600 de fasciști; că Regimentul 36 infanterie a reușit să dezarmeze o coloană de hitleriști din zona cuprinsă între actualele sale

Nicolae Balcescu și Mihail Kogălniceanu; că în portul Constanța, ostașii, împreună cu muncitorii de la Șantișorul Naval și stația de petrol au înfrînt rezistența trupelor hitleriste de la Silozuri și Casa de Cablu; că un detașament din Regimentul 34 infanterie, comandat de căpitanul Gheorgha Scipione, a interceptat și nimicînd o puternică coloană hitleristă, care voia să patrundă în Constanța, capturînd 40 de mașini germane; că la hipodromul Palas din Constanța companie comandată de sublocotenentul Ilie Stan a făcut prizonier batalionul german de pază de la depozitul de muniții; că hitleriștii din bateria „Tirpitz” s-au predat.

Zorii zilei de 26 august găseau orașul Constanța și împrejurimile curățate de trupele fasciste. Concomitent, era eliberat teritoriul întregii Dobrogei. Pînă la 29 august, forțele insurecționale române au curățit întreaga zonă dintre Dunăre și Marea Neagră (capturînd peste 10.500 de prizonieri) și au început deplasarea spre Transilvania”.

Fabricii de avioane S.E.T. și carlierului Colentina se încheie cu succes operațiunea de nimicire a forțelor hitleriste din interiorul Capitalei.

— Se declanșează acțiuni decisive pentru nimicirea grupării inamice din zona Otopeni-Băneasa, la care participă, alături de ostași, muncitori înarmați de la S.T.B., C.F.R., „Vulcan” etc.

— Unitățile Corpului 5 teritorial și formațiunile de luptă patriotice dezarmază puternice grupări fascistice din Moreni și împrejurimi.

— Continuă acțiunile de curățire a Dobrogei (Jijila, Sinoe, Mihai Viteazul, Cernavodă, Cobadin).

— Este nimicită gruparea inamică din zona Turnu Severin-Șimian, care încerca să-și deschidă drumul spre vest.

— Trupele române care asigură acoperirea frontierei capturează coloanele germane care se retrăgeau prin trecătorile Carpaților spre nordul Transilvaniei.

— Trupe din comandamentele 103, 104 munte, Brigada 6 artilerie, Regimentul 17 infanterie și alte unități aflate în Moldova se alătură Armatei sovietice, luptând împotriva hitleriștilor.

— Se iau măsuri pentru pregătirea și dirijarea forțelor române devenite disponibile, în vederea trecerii spre Transilvania.

— Este străpuns dispozitivul inamic de la nord de București (o parte din trupele inamice s-a predat, iar

ȘTEFAN BUCIUCEANU, controlor de calitate la Uzina „Autobuzul”

„Eliberat din închisoarea din Lugoj în noaptea de 23, am sosit la București în dimineața de 25 august și de la gară m-am îndreptat direct spre Comandamentul F.L.P. din Aleea Alexandru. Am fost înrolat într-o formațiune patriotică de cca. 27-30 de oameni, primind sarcina de a da ajutor ostașilor români care blocaseră localul Legației germane de

pe Calea Victoriei (actuala clădire O.S.T.A.).

Apărați de mitralierele îndreptate spre intrarea legației, am pătruns înăuntru. În holul de la intrare, vreo 30 de fasciști au ridicat brațele în sus. Din interior, am auzit focuri de armă.

Într-o cameră de baie, l-am găsit pe Manfred von Killinger și pe secretara lui într-un loc de singe”.

Căpitan în rezervă, P. TRĂILESCU

„Făceam parte din Flotila 2 bombardament, reținută pe aerodromul Tândărei în cantonament de campanie, în stare de alarmă. Fiind ales comandant al unei unități ad-hoc, trebuia să ajut la dezarmarea trupelor germane din Tândărei. S-a dat în seara zilei de 24 un ultimatum comandamentului garnizoanei ce-și avea sediul în școală.

La 25 august, ora 3,55, împreună cu sergentul Alexandru Leitner, m-am prezentat la comandamentul german, unde am fost întâmpinați de ofițeri germani echipați în finută de luptă. Deoarece au refuzat să se predea, s-a început imediat acțiunea de dezarmare forțată. Din partea opusă a șoselei, grupa sergentului Molnar a deschis focul. Am tri-

mis un agent de legătură la aerodrom, cerind ca avioanele de vânătoare să intervină. A sosit mai întâi unul, apoi altele în șir indian, mitraliind școala. Fasciștii au fost siliți să se predea.

La 8,30, am ocupat cu forțele de care dispuneam șoseaua de la liziera satului dinspre Slobozia, lăsând grupa sergentului Molnar la încrușișarea de drumuri dinspre Buzău (acolo a dezarmat el o grupare germană).

La ora 11, s-a predat localul școlii din Tândărei autorităților locale și s-au dus prizonierii într-o clădire la sud de gară.

La 27 august, m-am deplasat, din ordin, cu întregul eșalon volant al Escadrilei 72 bombardament, pe aerodromul Stănești-Tirgu-Jiu”.

Inginer MARIN GR. NĂSTASE

„Eram inginer proiectant la uzinele din Tohan. Existau la uzină trei tunuri cu care se făceau la poligon probele de recepție a muniției. La 25 august, muncitorii au hotărât să organizeze o baterie de artilerie (s-au oferit voluntar mai mulți, dar au fost aleși doar 56), care a primit denumirea simbolică de «Bateria Albastră» (servanții erau muncitori echipați în salopete). Având gradul de locotenent de artilerie, muncitorii m-au ales coman-

dant. La 26, prezentându-ne la Batalionul 3 vânători de munte din Brașov, am fost repartizați să ocupăm o poziție la sud de Prejmer.

Am intrat imediat în acțiune. Munițiile nu ne lipseau: muncitorii din uzină ne aprovizionau în flux continuu. La 28 august, ne-am deplasat în sectorul Doboli-Podul Olt, deoarece trupele hitleriste și hortiste înaintau dinspre orașul Sfințel Gheorghe.

Datorită tirului nostru, infanteriștii au putut dez-

restul a fost „înghosuit” într-un spațiu restrâns, pe aeroportul Otopeni).

— Sînt lichidate trupela germane din orașul Giurgiu, salvîndu-se de la distrugere instalațiile petrolifere și portuare.

— Artileriștii și Grupul 7 bombardament ușor nimicesc un grup de vase care încercau să se retragă pe Dunăre.

— Încă o coloană hitleristă e doarmată la Cernavodă.

— Trupele Diviziei 5 infanterie capturează o coloană germană în retragere la Stilpu-Buzău.

— Sînt lichidate focarele de rezistență germane din Lugoi, Caransebeș, Reșița, Anina, Oravița, Arad.

— În Bărgan, Divizia 21 infanterie-Galați se ciocnește cu trupe hitleriste în retragere.

— Trupele sovietice ajung la Focșani, Rimnicu-Sărat, Galați și trec în Dobrogea, la Tulcea. Navale și unitățile de desant sovietice sosesc în porturile Sulina și Tulcea.

— În Capitala are loc o mare întrunire muncitorească, prima de acest fel după doborîrea regimului antonescian. Iau cuvîntul militanți de frunte ai partidului comunist, asigurînd ar-

lănțui atacul asupra satului Daboli.

La 31 august, muncitorii de la «Astra» Brașov ne-au

trimis încă 4 tunuri. Bateria a luptat pînă pe la 10 septembrie, cînd a fost înlocuită cu unități militare”.

SPĂTARU CONSTANTIN-MOISE, mecanic de locomotivă

„Eram șef de tură la depoul din gara Cilibia. În noaptea de 24 spre 25 august, am fost avizați telefonic că va trebui să împiedicăm automotorul care transporta un general de administrație să ajungă la Buzău. Un alt anunț ne-a avertizat că trebuia să blocăm în gară un tren german cu trupe destinate de hitleriști să distrugă nodurile de cale ferată Buzău și Ploiești.

Am reținut automotorul în gară pînă la 26 august, cînd l-am expediat pe linia Buzău, pe care o știam blocată de un grup masiv de locomotive, la cîțiva kilometri de Cilibia.

General locotenent DUMITRU POPESCU

„De la 24 august, am trecut la comanda Diviziei 1 cavalerie-instrucție căreia îi revenea misiunea de a apăra orașul Arad. În oraș se aflau puține trupe germane, în schimb, pe aerodromul de la vest se adunaseră cca. 600—700 ofițeri și soldați înarmați cu pistoale-mitrălieră.

În ziua de 26 august, pe la ora 12, în timp ce pregătirile pentru acțiunea «Aerodrom» erau în toi, o coloană germană de cca 60—100 de mașini, încărcate cu trupe, a realizat o pătrundere venind de pe teritoriul Ungariei. După ce a respins pichetul nostru de grăniceri,

în aceeași seară a sosit trenul nr. 7512, format din 69 de vagoane, în care se aflau vreo 700 de naziști.

Muncitorii coferiști le-au făcut alitea șicane (manevrarea anuma tărăgănată, simulări de accidente în aprovizionare) încît comandanții hitleriști au trecut la amenințări cu pistolul.

Cîțiva muncitori au reușit să demonteze o porțiune de cale ferată de la cantonul Tăbăraști, apoi trenul a primit plecare. Două locomotive conduse de coferiști patrioți l-au transportat pînă la locul cu „surpriza”. Din trenul deraiat, hitleriștii cu debarcat în panică, și înfuriați s-au întors în gara... pustie. Buzăul era salvat”.

s-a îndreptat spre Arad pe două direcții. În noaptea de 26 spre 27 august au reușit să ocupe localitatea Gai (la vest de Arad), ceea ce a îndemnat la rezistență pe germanii de pe aerodrom. În zilele de 26 și 27 s-au dus lupte șrele. În ziua de 28, inamicul a fost silit să se retragă prin Turnu pe teritoriul Ungariei. Apoi, detașamentul Arad a curățit aerodromul și ferma Ciala, capturînd 158 de prizonieri, 34 de avioane și diferite alte materiale de război. În cursul aceleiași zile am luat măsuri de reorganizare a dispozitivului diviziei. La 30 august, misiunea noastră la Arad se încheiasă”.

ata de sprijinul efectiv al
lasei muncitoare.

— Sînt zdrobite toate re-
istențele hitleriste din lo-
calitățile și pădurile din
Nordul Capitalei. (În aceste
zile, în zona București au
fost capturați aproape 7 000
de prizonieri, între care 7
generali).

— La Gherghița este cap-
turată coloana germană
comandată de generalii Sta-
hel și Gerstenberg, care
scăpaseră din încercuirea de
la Otopeni. (Vezi Gh. Za-
haria „Capitularea de la
Gherghița”, pag. 50—53).

— Unități din Armatele 3
și 4 dezarmază în estul
Munteniei coloanele inamice
care se retrăgeau din Mol-
dova intenționind să treacă
în Bulgaria.

— Este zărobită garni-
zoana germană de la Or-
șova; defileul Dunării spre
Iugoslavia și Ungaria e ast-
fel închis pentru inamic.

— În zona Intorsura Bu-
zăului locuitorii din comuna
Teliv, alături de unități mili-
tara, dezarmază rămășițele
diviziilor germane scăpate
din încercuirea de la Iași-
Chișinău.

— La Buzău, avangărzile
sovietice acționează la nord
de oraș, spre Nehoișu, împo-
triva resturilor unor uni-
tăți germane retrase din
Moldova.

— Corpul de munte trece
frontiera impusă prin Dicta-
tul de la Viena, declanșînd
acțiuni ofensive spre Sfîntu
Gheorghe, pentru a degaja
calea ferată Brașov-Teliv,
necesară în vederea acțiuni-
lor din Transilvania.

— Trupele sovietice ating
aliniamentul Mizil-sud, Bu-
zău-sud, Brăila-Tulcea, Su-
lina și își continuă marșul
în ritm susținut spre Ploiești,
București și Constanța.

Colonel în rezervă, FLORIN NAVASART

„În baza ordinului direct,
primit din partea generalului
Gheorghe Mihail și a con-
firmării complimentare din
partea comandantului Divi-
ziei 9 infanterie, a fost con-
stituit detașamentul Cerna-
vodă-Fetești, format din gră-
niceri, infanteriști și panta-
nieri, avînd un efectiv de
peste 6 000 de ostași.

Sarcina detașamentului
era extrem de dificilă. Prin-
cipalul punct strategic dis-
putat îl constituia podul de
la Cernavodă pe care noi
voiam să-l păstrăm intact;
trebuiau oprite și dezarmate
unitățile germane ce se re-
trăgeau spre Bulgaria; era
necesar să fie apărat malul
drept al Dunării, pentru a
împiedica debarcarea hitle-
riștilor de pe nave. Acțiunile
detașamentului au fost în

primale zile scurte, dar vio-
lente.

În zilele de 24 și 25, au
fost dezarmați toți hitleriiști
din zonă iar generalul
Tschammer von Osten a fost
lăsat prizonier. Ziua de 26
s-a încheiat cu o nouă vic-
torie: 1 500 de prizonieri.
Mai grea a fost ziua de 27
august. 7 grupe a câte 5-6
vase germane veneau pe
Dunăre, dinspre Hirșova,
avînd ca obiectiv principal
distrugerea podului. Între
orele 18 și 22, s-au desfă-
șurat lupte violente, care
s-au terminat prin capitula-
rea totală a nemților. Rezul-
tatul: 4 591 prizonieri ger-
mani, inclusiv 1 general și
93 ofițeri, la Cernavodă;
380 prizonieri la Fetești;
190 prizonieri pe frontieră
la Negru Vodă; material
de război capturat”.

Colonel în rezervă, COSTACHI MÎNDRU

„Divizia 21 infanterie-Galați,
venită de pe front, se insta-
lase în satul Braniște, pe Si-
ret. Ostașii — supraviețui-
seră cca. 5 000 — nu s-au
răzlețit, deși se aflau aproa-
pe de gospodăriile lor. În
seara de 23 august — nu
există nici un aparat de ra-
dio în sat — cineva a rostit
cuvîntul «pace». Vestea s-a
răspîndit, dar nimeni nu
știa cum și ce fel de pace
venise. Poate de aceea n-au
fost nici chiote, nici dis-
cursuri, nici o armă ruptă de
roata căruței și aruncată în
bozia drumului.

A doua zi, s-a primit or-
dinul de punere în marș
spre București. La capătul
podului peste Siret, ostașii
noștri plantaseră o placă
indicatoare, pe care scria
«SPRE ARDEAL». Din mers,

unitățile diviziei se reorga-
nizau pentru luptă. Auzi-
sem despre cele petrecute
la București, Galați, Barboși,
Focșani, Făurei. Și toate
acestea peste cei patru ani
de coșmar, de umilință, de
ură și de scrisori de acasă,
care-ncepeau cu «... află că
ne-au luat tot».

În noaptea de 27 spre 28
august, în inima Bărăganu-
lui, am fost ajunși din urmă
de primele coloane hitle-
riste, respînsse peste Siret.

La plecarea din Rușetu,
către Pogoanțele-Buzău, di-
vizia a primit ordin să
treacă la dezarmarea și
capturarea oricărei coloane
hitleriste întîlnite în zonă.

În seara de 28 august, co-
loana blindată a Corpului
29 armată hitlerist (coman-
dat de generalul locotenent

— Pleacă la Moscova delegația română pentru încheierea armistițiului.

— Se termină acțiunile de dezarmare a trupelor germane din Dobrogea. În după amiaza zilei, subunități motorizate sovietice ajung la Constanța.

— Sunt total curățite de inamic orașele Slobozia și Calafat.

— Trupele sovietice lichidează grosul grupării încercuite în punga de la Iași-Chișinău.

— Acțiuni de luptă comună ale Diviziei 18 infanterie, Comandamentului 101 munte și Brigăzii 8 infanterie moto sovietică la Valea Călugărească.

— Corpul 5 teritorial, înzestrat cu forțe devenite disponibile din zona București, dezarmază grupările hitleriste de la Păhârnic și Miroslăvești. În timp ce Divizia 18 infanterie împreună cu o unitate sovietică de tancuri (care veneau din Moldova), despresară orașul Ploiești.

— La București, în fața sediului C.C. al P.C.R. are loc un mare miting.

Anton Fricher von Bertholshheim) a fost oprită în fața satului Brădoanu de către Regimentul 24 infanterie din divizia noastră. A doua zi, în fața satului Pogoanele, resturi din Divizia 10 grenadier blindată (comandată

de generalul-lacotenent August Schmidt) au fost atacate și nimicite de Regimentul 11 dorobanți-Siret.

Prin Pogoanele au trecut doar cei 3.600 de prizonieri capturați. Și acesta a fost doar începutul...

General TOMA ZOTTER

„Mi-e foarte greu să aleg episoade din epopeea de pe Valea Prahovei. Au fost o puzderie de focare de luptă îndârjită, a fost o vale a flocărilor, a bombelor, a luptelor de hărțuire cu un cer acoperit de avioane. Ploiești, Moreni, Slobozia, Târgșorul Vechi și Nou, Strejnic, Boldești, dealul Piti-gaia, Cimpina, gara Băicoi, padurile Păhârnic, Buda-Filipeasca, Misleanca-Păulești... Comandanți iscusiti, gărzii muncitorești viteze, ostășime eroică și-au înscris numele în cartea de aur a Prahovei.

În după amiaza zilei de 31 august în întreaga zonă petrolieră tunurile încetaseră să bată. Misiunea lor fusese indeplinită. În 9 zile de luptă continuă, hitleriștii lăsară în Valea Prahovei — devenită a plingerii pentru ei — 1.500 morți, 2.300 răniți, 9.076 prizonieri (dintre care 3 generali și 1.278 de ofițeri și subofițeri), cca. 1.300 camioane, trenuri cu armament, 260 tunuri de diferite calibre. Pierduseră și noi 800 de ostași, care și-au dat viața pentru libertatea patriei”.

Ofițer hitlerist în două ipostaze: trufia începutului și urzila sfârșitului

Florile recunoștinței pentru victorioșii apărători ai patriei

Lagărul de prizonieri pentru cotorpitorii infranși

— În Valea Prahovei, sînt înfrînte ultimele rezistențe inamice.

— Pe teritoriul Munteniei, se încheie acțiunea de capturare a trupelor germane ce se retrăseseră din Moldova.

— În Capitală intră primele unități ale Armatei Sovietice, primite cu entuziasm de populație.

— Un eșalon al Diviziei „Tudor Vladimirescu”, în marș spre București, nimicește rezistențele germane din apropierea comunei Deleni, județul Vaslui.

— La Slănic și Valenii de Munte, muncitorii de la uzinele „Mărgineanca” alături de unități militare încheie acțiunea glorioasă de lichidare a trupelor hitleriste din Valea Prahovei.

— În zona de acțiune a Armatei 1 române (Podișul Transilvaniei și Banat), eforturile vizează apărarea împotriva unor pătrunderi inamice din exterior.

Octombrie 1944. „Vrem să plecăm voluntari pe frontul antihitlerist!”

La sfîrșit acțiunea insurecțională a formațiunilor de luptă patriotice și a Armatei române, creîndu-se un front de 1400 km pe frontiera de sud-vest, vest și în Podișul Transilvaniei, facilitînd eliberarea părții de nord-vest a țării și, alături de Armata sovietică, continuarea războiului antihitlerist pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei.

La insurecție și-au adus contribuția numeroase formațiuni de luptă patriotice, în cadrul cărora au luptat muncitori, studenți, ingineri, medici, ... zeci de mii de patrioți din cele mai diverse categorii sociale.

Au acționat 30 de divizii și un detașament de pază petroliferă, 7 divizii cu efective reduse venite de pe frontul din Moldova, diferite unități de armată și corp de armată, formațiuni ale marinei, aviației, jandarmeriei și pompierilor, școli militare și centre de instrucție. În total un efectiv de 465 659 militari.

Între 23 și 31 august forțele insurecționale au nimicit peste 5000 de militari germani, au capturat 56.455 de prizonieri (între care 14 generali și 1421 ofițeri), ceea ce reprezintă valoarea a circa 6 divizii; au distrus tehnica de luptă inamică, au capturat cantități mari de trofee în armament și muniție, 438 vase fluviale (60 au fost scufundate), 228 avioane (dăborînd altele 60); au smuls comandanțelor hitleriste întregul sistem de aerodromuri de pe teritoriul României; au cruțat de la distrugere numeroase obiective industriale, poduri, porturi, căi de comunicații și îndeosebi bazinul petrolifer al Văii Prahovei.